Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 9ης Ιανουαρίου 2025*

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα – Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 – Άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, και παράγραφος 4 – Καθήκοντα της εποπτικής αρχής – Έννοιες του "αιτήματος" και των "υπερβολικών αιτημάτων" – Επιβολή εύλογου τέλους ή άρνηση να δοθεί συνέχεια σε προδήλως αβάσιμα ή υπερβολικά αιτήματα – Κριτήρια δυνάμενα να κατευθύνουν την επιλογή της εποπτικής αρχής – Άρθρο 77, παράγραφος 1 – Έννοια της "καταγγελίας"»

Στην υπόθεση C-416/23,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Αυστρία) με απόφαση της 27ης Ιουνίου 2023, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 6 Ιουλίου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

Österreichische Datenschutzbehörde

κατά

F R,

παρισταμένης της:

Bundesministerin für Justiz,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους T. von Danwitz, Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, προεδρεύοντα του πρώτου τμήματος, A. Kumin και I. Ziemele (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Richard de la Tour

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– η Österreichische Datenschutzbehörde, εκπροσωπούμενη από τον M. Schmidl,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

– ο F R, εκπροσωπούμενος από τον C. Wirthensohn, Rechtsanwalt,

– η Bundesministerin für Justiz, εκπροσωπούμενη από τον E. Riedl,

– η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Posch και τις J. Schmoll και C. Gabauer,

– η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Smolek, την T. Suchá και τον J. Vláčil,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους Α. Μπουχάγιαρ, F. Erlbacher και H. Kranenborg,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 57, παράγραφος 4, και του άρθρου 77, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ 2016, L 119, σ. 1, στο εξής: ΓΚΠΔ).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του F R, φυσικού προσώπου, και της Österreichische Datenschutzbehörde (Αρχής Προστασίας Δεδομένων, Αυστρία, στο εξής: DSB) με αντικείμενο την άρνηση της DSB να δώσει συνέχεια σε καταγγελία σχετικά με προβαλλόμενη προσβολή του δικαιώματος του F R για πρόσβαση στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 10, 11, 59, 63 και 129 του ΓΚΠΔ έχουν ως εξής:

«(10) Για τη διασφάλιση συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων και την άρση των εμποδίων στις ροές δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της [Ευρωπαϊκής] Ένωσης, το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων σε σχέση με την επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων θα πρέπει να είναι ισοδύναμο σε όλα τα κράτη μέλη. Θα πρέπει να διασφαλίζεται συνεκτική και ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των ελευθεριών των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ολόκληρη την Ένωση. […]

(11) Η αποτελεσματική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ολόκληρη την Ένωση απαιτεί την ενίσχυση και τον λεπτομερή καθορισμό των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και των υποχρεώσεων όσων επεξεργάζονται και καθορίζουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα […].

[…]

(59) Θα πρέπει να προβλέπονται τρόποι για να διευκολύνεται το υποκείμενο των δεδομένων να ασκεί τα δικαιώματά του κατά τον παρόντα κανονισμό, μεταξύ άλλων μηχανισμοί με τους οποίους να ζητείται και, κατά περίπτωση, να αποκτάται δωρεάν, ιδίως, πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και διόρθωση ή διαγραφή αυτών και να ασκείται το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων. […]

[…]

(63) Ένα υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία συλλέχθηκαν και το αφορούν και να μπορεί να ασκεί το εν λόγω δικαίωμα ευχερώς και σε εύλογα τακτά διαστήματα, προκειμένου να έχει επίγνωση και να επαληθεύει τη νομιμότητα της επεξεργασίας. […] Όταν ο υπεύθυνος επεξεργασίας επεξεργάζεται μεγάλες ποσότητες πληροφοριών σχετικά με το υποκείμενο των δεδομένων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει να δύναται να ζητεί από το υποκείμενο, πριν δοθούν οι πληροφορίες, να προσδιορίζει τις πληροφορίες ή τις δραστηριότητες επεξεργασίας που σχετίζονται με το αίτημα.

[…]

(129) […] Οι εξουσίες των εποπτικών αρχών θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με τις κατάλληλες διαδικαστικές διασφαλίσεις που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης και το δίκαιο των κρατών μελών, αμερόληπτα, δίκαια και σε εύλογο χρονικό διάστημα. Ιδίως, κάθε μέτρο θα πρέπει να είναι κατάλληλο, αναγκαίο και αναλογικό, ώστε να διασφαλίζει συμμόρφωση με τον παρόντα κανονισμό, λαμβάνοντας υπόψη τις περιστάσεις κάθε ατομικής περίπτωσης, να σέβεται το δικαίωμα ακρόασης κάθε προσώπου προτού ληφθεί μεμονωμένο μέτρο εις βάρος του και να μην προκαλεί περιττά έξοδα και υπέρμετρες επιβαρύνσεις για τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα. […]»

4 Το άρθρο 12 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διαφανής ενημέρωση, ανακοίνωση και ρυθμίσεις για την άσκηση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων», ορίζει στις παραγράφους 2 και 5 τα εξής:

«2. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων που προβλέπονται στα άρθρα 15 έως 22. Στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 11 παράγραφος 2, ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν αρνείται να ενεργήσει κατόπιν αιτήσεως του υποκειμένου των δεδομένων για να ασκήσει τα δικαιώματά του βάσει των άρθρων 15 έως 22, εκτός αν ο υπεύθυνος επεξεργασίας αποδείξει ότι δεν είναι σε θέση να εξακριβώσει την ταυτότητα του υποκειμένου των δεδομένων.

[…]

5. Οι πληροφορίες που παρέχονται σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 και κάθε ανακοίνωση καθώς και όλες οι ενέργειες που αναλαμβάνονται σύμφωνα με τα άρθρα 15 έως 22 και το άρθρο 34 παρέχονται δωρεάν. Εάν τα αιτήματα του υποκειμένου των δεδομένων είναι προδήλως αβάσιμα ή υπερβολικά, ιδίως λόγω του επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα τους, ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί είτε:

α) να επιβάλει την καταβολή εύλογου τέλους, λαμβάνοντας υπόψη τα διοικητικά έξοδα για την παροχή της ενημέρωσης ή την ανακοίνωση ή την εκτέλεση της ζητούμενης ενέργειας, ή

β) να αρνηθεί να δώσει συνέχεια στο αίτημα.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει το βάρος της απόδειξης του προδήλως αβάσιμου ή του υπερβολικού χαρακτήρα του αιτήματος.»

5 Το άρθρο 15 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου των δεδομένων», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα ακόλουθα:

«Το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας επιβεβαίωση για το κατά πόσον ή όχι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν υφίστανται επεξεργασία και, εάν συμβαίνει τούτο, το δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και στις ακόλουθες πληροφορίες:

α) τους σκοπούς της επεξεργασίας,

[…]

γ) τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών στους οποίους κοινολογήθηκαν ή πρόκειται να κοινολογηθούν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα […],

[…]».

6 Το άρθρο 52 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ανεξαρτησία», ορίζει στην παράγραφο 4 τα εξής:

«Κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι κάθε εποπτική αρχή διαθέτει τους απαραίτητους ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους και τις αναγκαίες εγκαταστάσεις και υποδομές για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων και άσκηση των εξουσιών της, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που ασκούνται στο πλαίσιο της αμοιβαίας συνδρομής, της συνεργασίας και της συμμετοχής στο Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων.»

7 Το άρθρο 57 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καθήκοντα», έχει ως εξής:

«1. Με την επιφύλαξη των άλλων καθηκόντων που ορίζονται στον παρόντα κανονισμό, κάθε εποπτική αρχή στο έδαφός της:

α) παρακολουθεί και επιβάλλει την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού,

[…]

ε) κατόπιν αιτήματος, παρέχει πληροφορίες στα υποκείμενα των δεδομένων όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων τους δυνάμει του παρόντος κανονισμού και, ενδεχομένως, συνεργάζεται για τον σκοπό αυτό με τις εποπτικές αρχές σε άλλα κράτη μέλη,

στ) χειρίζεται τις καταγγελίες που υποβάλλονται από το υποκείμενο των δεδομένων ή από φορέα ή οργάνωση ή ένωση σύμφωνα με το άρθρο 80 και ερευνά, στο μέτρο που ενδείκνυται, το αντικείμενο της καταγγελίας και ενημερώνει τον καταγγέλλοντα για την πρόοδο και για την έκβαση της έρευνας εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, ιδίως εάν απαιτείται περαιτέρω έρευνα ή συντονισμός με άλλη εποπτική αρχή,

[…]

2. Κάθε εποπτική αρχή διευκολύνει την υποβολή των καταγγελιών που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχείο στ) με μέτρα όπως το έντυπο υποβολής καταγγελίας το οποίο μπορεί επίσης να συμπληρωθεί ηλεκτρονικά, χωρίς να αποκλείονται άλλοι τρόποι επικοινωνίας.

3. Κάθε εποπτική αρχή ασκεί τα καθήκοντά της χωρίς επιβάρυνση για το υποκείμενο των δεδομένων και, κατά περίπτωση, για τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων.

4. Εάν τα αιτήματα είναι προδήλως αβάσιμα ή υπερβολικά, ιδίως λόγω του επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα τους, η εποπτική αρχή μπορεί να επιβάλει ένα εύλογο τέλος για διοικητικά έξοδα ή να αρνηθεί να απαντήσει στο αίτημα. Η εποπτική αρχή φέρει το βάρος απόδειξης του προδήλως αβάσιμου ή υπερβολικού χαρακτήρα του αιτήματος.»

8 Το άρθρο 77 του ΓΚΠΔ, το οποίο φέρει τον τίτλο «Δικαίωμα υποβολής καταγγελίας σε εποπτική αρχή», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Με την επιφύλαξη τυχόν άλλων διοικητικών ή δικαστικών προσφυγών, κάθε υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία σε εποπτική αρχή, ιδίως στο κράτος μέλος στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του ή τον τόπο εργασίας του ή τον τόπο της εικαζόμενης παράβασης, εάν το υποκείμενο των δεδομένων θεωρεί ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορά παραβαίνει τον παρόντα κανονισμό.»

Το αυστριακό δίκαιο

9 Το άρθρο 24 του Bundesgesetz zum Schutz natürlicher Personen bei der Verarbeitung personenbezogener Daten (ομοσπονδιακού νόμου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), της 17ης Αυγούστου 1999 (BGBl. I, 165/1999), όπως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης κύριας δίκης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Καταγγελίες προς την Αρχή Προστασίας Δεδομένων», ορίζει στις παραγράφους 1, 5 και 8 τα εξής:

«(1) Κάθε υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων, εάν θεωρεί ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν συνιστά παράβαση του ΓΚΠΔ ή του άρθρου 1 ή του κεφαλαίου 2, πρώτο μέρος.

[…]

(5) Εφόσον προκύπτει ότι η καταγγελία είναι δικαιολογημένη, πρέπει να δοθεί συνέχεια. Αν η παράβαση καταλογίζεται σε υπεύθυνο υπαγόμενο στον ιδιωτικό τομέα, πρέπει να του δοθεί

εντολή να ικανοποιήσει τα αιτήματα που έχει υποβάλει ο αιτών για πρόσβαση, διόρθωση, διαγραφή, περιορισμό ή διαβίβαση των δεδομένων, στο μέτρο που είναι αναγκαίο για την επανόρθωση της διαπιστωθείσας παράβασης. Εφόσον προκύπτει ότι η καταγγελία είναι αβάσιμη, πρέπει να απορριφθεί.

[…]

(8) Κάθε υποκείμενο των δεδομένων μπορεί να προσφύγει ενώπιον του Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου αν η Αρχή Προστασίας Δεδομένων δεν εξετάσει την καταγγελία ή δεν ενημερώσει το υποκείμενο των δεδομένων για την πρόοδο ή την έκβαση της καταγγελίας εντός προθεσμίας τριών μηνών.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

10 Στις 17 Φεβρουαρίου 2020 ο F R υπέβαλε καταγγελία ενώπιον της DSB δυνάμει του άρθρου 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ για παράβαση του άρθρου 15 του κανονισμού αυτού, λόγω του ότι εταιρία η οποία είχε την ιδιότητα του υπευθύνου επεξεργασίας δεν απάντησε στο αίτημά του για πρόσβαση στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν εντός ενός μήνα.

11 Η DSB, με απόφαση της 22ας Απριλίου 2020, αρνήθηκε, στηριζόμενη στο άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, να δώσει συνέχεια στην ως άνω καταγγελία λόγω του υπερβολικού χαρακτήρα της. Συναφώς, επισήμανε, μεταξύ άλλων, ότι ο ενδιαφερόμενος της είχε υποβάλει, σε διάστημα περίπου 20 μηνών, 77 παρόμοιες καταγγελίες κατά διαφόρων υπευθύνων επεξεργασίας. Επιπλέον, ο F R είχε τακτική τηλεφωνική επικοινωνία με την DSB προκειμένου να εκθέσει συμπληρωματικά πραγματικά περιστατικά και να διατυπώσει πρόσθετα αιτήματα.

12 Ο F R άσκησε προσφυγή κατά της ως άνω αποφάσεως ενώπιον του Bundesverwaltungsgericht (Ομοσπονδιακού Διοικητικού Δικαστηρίου, Αυστρία).

13 Με απόφαση της 22ας Δεκεμβρίου 2022, το δικαστήριο αυτό έκανε δεκτή την προσφυγή και ακύρωσε την απόφαση της DSB. Το εν λόγω δικαστήριο έκρινε, κατ’ ουσίαν, ότι ο υπερβολικός χαρακτήρας ενός αιτήματος, κατά την έννοια του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, προϋποθέτει, όχι μόνον τη συχνή επανάληψη των αιτημάτων, αλλά και τον προδήλως κακόβουλο ή καταχρηστικό χαρακτήρα τους. Πλην όμως, από την αιτιολογία που παρέθεσε η DSB για να αρνηθεί την εξέταση της καταγγελίας του F R δεν προκύπτει καταχρηστικότητα της ενέργειάς του. Επιπλέον, κατά το ίδιο δικαστήριο, η εποπτική αρχή που καλείται να εξετάσει υπερβολικά αιτήματα δεν μπορεί να επιλέξει κατά το δοκούν μεταξύ των δύο δυνατοτήτων που προβλέπει η διάταξη αυτή, ήτοι της επιβολής εύλογου τέλους ή της άρνησης να δοθεί συνέχεια στα αιτήματα αυτά. Η επιλογή μεταξύ των ως άνω δυνατοτήτων άπτεται της διακριτικής ευχέρειας της εποπτικής αρχής η οποία πρέπει να δικαιολογεί την άσκηση της ευχέρειας αυτής. Ωστόσο, τέτοιου είδους αιτιολόγηση απουσιάζει εν προκειμένω.

14 Επιληφθέν αιτήσεως αναιρέσεως την οποία άσκησε η DSB κατά της ως άνω αποφάσεως, το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο, Αυστρία), ήτοι το αιτούν δικαστήριο, διερωτάται, κατά πρώτον, αν η έννοια του «αιτήματος» του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ συμπεριλαμβάνει τις καταγγελίες που υποβάλλονται κατ’ εφαρμογήν του άρθρου 77, παράγραφος 1, του κανονισμού.

15 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, ασφαλώς, ο όρος «αίτημα» χρησιμοποιείται, κατά την απαρίθμηση των καθηκόντων των εποπτικών αρχών στο άρθρο 57, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, αποκλειστικώς στο στοιχείο ε′ της διατάξεως αυτής, για να δηλώσει τα αιτήματα παροχής πληροφοριών που υποβάλλουν στις εποπτικές αρχές τα υποκείμενα των δεδομένων όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων τους δυνάμει του ως άνω κανονισμού. Εντούτοις, από το γεγονός αυτό δεν μπορεί να συναχθεί ότι το άρθρο 57, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού έχει εφαρμογή μόνον στην εξέταση τέτοιων αιτημάτων. Αντιθέτως, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η τελευταία αυτή διάταξη, η οποία εισάγει εξαίρεση από την αρχή της χωρίς επιβάρυνση άσκησης των καθηκόντων, μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι η έννοια του «αιτήματος», την οποία προβλέπει, καλύπτει και τις καταγγελίες, καθότι η εξέτασή τους αποτελεί το βασικό καθήκον των εποπτικών αρχών, οι δε εν λόγω αρχές πρέπει να μην επιβαρύνονται με την εξέταση προδήλως αβάσιμων ή υπερβολικών καταγγελιών.

16 Εντούτοις, κατά το αιτούν δικαστήριο, μια τέτοια ερμηνεία θα συνεπαγόταν περιορισμό της υποχρέωσης που υπέχουν οι εποπτικές αρχές να εξετάζουν τις καταγγελίες, σύμφωνα με το άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, του ΓΚΠΔ, ενδέχεται δε να αντίκειται προς τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός αυτός, ιδίως προς τον σκοπό της διασφάλισης υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντός της Ένωσης.

17 Το αιτούν δικαστήριο, πάντως, εκτιμά ότι, εάν γινόταν δεκτή μια τέτοια ερμηνεία, ο περιορισμός που εισάγει το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ στο δικαίωμα υποβολής καταγγελίας θα ήταν αναλογικός. Συγκεκριμένα, η εφαρμογή της διατάξεως αυτής προϋποθέτει ότι η εποπτική αρχή αποδεικνύει τον προδήλως αβάσιμο ή υπερβολικό χαρακτήρα της καταγγελίας. Επιπλέον, η απόφαση της εν λόγω αρχής να επιβάλει εύλογο τέλος ή να αρνηθεί να δώσει συνέχεια στην καταγγελία υπόκειται στον προβλεπόμενο από το άρθρο 78, παράγραφος 1, του ως άνω κανονισμού δικαστικό έλεγχο.

18 Κατά δεύτερον, στην περίπτωση κατά την οποία το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι εφαρμόζεται στις καταγγελίες του άρθρου 77, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς το περιεχόμενο της έννοιας του «υπερβολικού αιτήματος», κατά το άρθρο 57, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, μολονότι η ως άνω διάταξη μνημονεύει ρητώς, ως παράδειγμα «υπερβολικών αιτημάτων», την περίπτωση αιτημάτων «επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα», γεγονός παραμένει ότι η δυνατότητα άρνησης εξέτασης καταγγελίας, ως εξαίρεση από την υποχρέωση που υπέχει κάθε εποπτική αρχή να εξετάζει τις καταγγελίες, πρέπει να ερμηνεύεται στενά, καθότι η δυνατότητα αυτή συνεπάγεται σοβαρή προσβολή της προστασίας που προβλέπει ο ΓΚΠΔ για τα φυσικά πρόσωπα κατά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και συνιστά, συνεπώς, παρέκκλιση από τους σκοπούς που επιδιώκει ο κανονισμός αυτός.

19 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί κατά πόσον ο αριθμός των καταγγελιών που υποβάλλονται σε εποπτική αρχή εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος αρκεί για να συναχθεί το συμπέρασμα ότι μια καταγγελία είναι υπερβολική, ανεξαρτήτως των περιστάσεων που χαρακτηρίζουν καθεμία από τις ως άνω επιμέρους καταγγελίες και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι υπεύθυνοι επεξεργασίας τους οποίους αφορούν οι εν λόγω καταγγελίες, ή κατά πόσον πρέπει να ληφθούν υπόψη άλλες περιστάσεις βάσει των οποίων θα μπορούσε να συναχθεί η ύπαρξη πρόθεσης κατάχρησης.

20 Κατά τρίτον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η εφαρμογή του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ εγείρει επίσης ζητήματα υπό το πρίσμα των εννόμων συνεπειών που πρέπει να συναχθούν σε περίπτωση προδήλως αβάσιμων ή υπερβολικών αιτημάτων. Συγκεκριμένα, από το γράμμα της διατάξεως αυτής δεν προκύπτει σαφώς αν οι εποπτικές αρχές έχουν δικαίωμα να επιλέξουν ελεύθερα μεταξύ των δύο προβλεπόμενων δυνατοτήτων, ήτοι της επιβολής εύλογου τέλους για την εξέταση της καταγγελίας ή της εξαρχής άρνησης εξέτασής της. Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι στη θεωρία επικρατεί διχογνωμία ως προς το ανωτέρω ζήτημα.

21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgerichtshof (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει ο όρος “αιτήματα” ή “αίτημα” στο άρθρο 57, παράγραφος 4, του [ΓΚΠΔ] την έννοια ότι εμπίπτουν σε αυτόν και οι “καταγγελίες” σύμφωνα με το άρθρο 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

2) Έχει το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ την έννοια ότι, για να θεωρηθεί ότι πρόκειται περί “υπερβολικών αιτημάτων”, αρκεί το υποκείμενο των δεδομένων να έχει απλώς υποβάλει εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος συγκεκριμένο αριθμό αιτημάτων (καταγγελιών κατά το άρθρο 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ) σε εποπτική αρχή, ανεξαρτήτως του εάν τα πραγματικά περιστατικά είναι διαφορετικά και/ή τα αιτήματα (καταγγελίες) αναφέρονται σε διαφορετικούς υπευθύνους επεξεργασίας, ή πρέπει, πέραν της συχνής επαναλήψεως των αιτημάτων (καταγγελιών), το υποκείμενο των δεδομένων να επιδεικνύει πρόθεση καταχρηστικής συμπεριφοράς;

3) Έχει το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ την έννοια ότι η εποπτική αρχή μπορεί σε περίπτωση “προδήλως αβάσιμων” ή “υπερβολικών” αιτημάτων (καταγγελιών) να επιλέξει ελεύθερα αν θα επιβάλει εύλογο τέλος για διοικητικά έξοδα στο πλαίσιο της επεξεργασίας τους ή αν θα αρνηθεί εκ των προτέρων να τα επεξεργαστεί; Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, ποιες περιστάσεις και ποια κριτήρια πρέπει να λάβει υπόψη της η εποπτική αρχή, ιδίως αν είναι υποχρεωμένη να επιβάλει κατ’ αρχάς, ως ηπιότερο μέτρο, εύλογο τέλος και αν δικαιούται να αρνηθεί να επεξεργαστεί τα αιτήματα αυτά μόνο σε περίπτωση κατά την οποία η επιβολή του τέλους δεν θεωρείται πιθανό να αποτρέψει την υποβολή προφανώς αβάσιμων ή υπερβολικών αιτημάτων (καταγγελιών);»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

22 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί αν το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι ο όρος «αίτημα» που χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή συμπεριλαμβάνει τις «καταγγελίες» που προβλέπονται στο άρθρο 77, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

23 Κατ’ αρχάς, επισημαίνεται ότι ο όρος «καταγγελία» χρησιμοποιείται και στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, του ΓΚΠΔ. Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να δοθεί χρήσιμη απάντηση στο αιτούν δικαστήριο, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ’ ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 57, παράγραφος 4, του

κανονισμού αυτού έχει την έννοια ότι ο όρος «αίτημα» που χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή συμπεριλαμβάνει τις «καταγγελίες» που προβλέπονται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, και στο άρθρο 77, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

24 Για την ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης πρέπει να λαμβάνεται υπόψη όχι μόνον το γράμμα της, κατά τη συνήθη έννοιά του στην καθημερινή γλώσσα, αλλά και το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται και οι σκοποί που επιδιώκονται με τη ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος [αποφάσεις της 4ης Μαΐου 2023, Österreichische Datenschutzbehörde και CRIF, C-487/21, EU:C:2023:369, σκέψη 19 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία· της 7ης Δεκεμβρίου 2023, SCHUFA Holding (Πτωχευτική απαλλαγή), C-26/22 και C-64/22, EU:C:2023:958, σκέψη 48 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, καθώς και της 30ής Απριλίου 2024, Trade Express-L και DEVNIA TSIMENT, C-395/22 και C-428/22, EU:C:2024:374, σκέψη 65 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

25 Όσον αφορά, κατά πρώτον, το γράμμα του άρθρου 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, του ΓΚΠΔ, η διάταξη αυτή προβλέπει ότι κάθε εποπτική αρχή στο έδαφός της «χειρίζεται τις καταγγελίες που υποβάλλονται από το υποκείμενο των δεδομένων […] και ερευνά, στο μέτρο που ενδείκνυται, το αντικείμενο της καταγγελίας και ενημερώνει τον καταγγέλλοντα για την πρόοδο και για την έκβαση της έρευνας εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, ιδίως εάν απαιτείται περαιτέρω έρευνα ή συντονισμός με άλλη εποπτική αρχή».

26 Περαιτέρω, το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ ορίζει ότι, «[ε]άν τα αιτήματα είναι προδήλως αβάσιμα ή υπερβολικά, ιδίως λόγω του επαναλαμβανόμενου χαρακτήρα τους, η εποπτική αρχή μπορεί να επιβάλει ένα εύλογο τέλος για διοικητικά έξοδα ή να αρνηθεί να απαντήσει στο αίτημα» και ότι «[η] εποπτική αρχή φέρει το βάρος απόδειξης του προδήλως αβάσιμου ή υπερβολικού χαρακτήρα του αιτήματος».

27 Όσον αφορά το γράμμα του άρθρου 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ, η διάταξη αυτή ορίζει ότι, «[μ]ε την επιφύλαξη τυχόν άλλων διοικητικών ή δικαστικών προσφυγών, κάθε υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να υποβάλει καταγγελία σε εποπτική αρχή, ιδίως στο κράτος μέλος στο οποίο έχει τη συνήθη διαμονή του ή τον τόπο εργασίας του ή τον τόπο της εικαζόμενης παράβασης, εάν το υποκείμενο των δεδομένων θεωρεί ότι η επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορά παραβαίνει τον […] κανονισμό [αυτό]».

28 Επομένως, καμία από τις διατάξεις που μνημονεύθηκαν στις σκέψεις 25 έως 27 της παρούσας αποφάσεως δεν ορίζει ρητώς την έννοια του «αιτήματος», κατά το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ.

29 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, όπως αναφέρει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 23 των προτάσεών του, η έννοια του «αιτήματος», σύμφωνα με το σύνηθες νόημά της στην καθημερινή γλώσσα, είναι ιδιαιτέρως ευρεία, δεδομένου ότι περιλαμβάνει δυνητικά κάθε αίτημα που υποβάλλεται από πρόσωπο ή οντότητα.

30 Διαπιστώνεται, επομένως, ότι από το γράμμα των διατάξεων που αναφέρονται στις σκέψεις 25 έως 27 της παρούσας αποφάσεως μπορεί να συναχθεί ότι οι καταγγελίες που υποβάλλονται βάσει του άρθρου 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ εμπίπτουν στην έννοια του «αιτήματος», κατά το άρθρο 57, παράγραφος 4, του κανονισμού αυτού.

31 Η ως άνω γραμματική ερμηνεία επιρρωννύεται, κατά δεύτερον, από το πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται οι διατάξεις αυτές. Συναφώς, το άρθρο 57 του ΓΚΠΔ περιγράφει τα καθήκοντα των εποπτικών αρχών και καθορίζει τους όρους υπό τους οποίους πρέπει να ασκούνται τα καθήκοντα αυτά. Ειδικότερα, το εν λόγω άρθρο 57 προβλέπει, πρώτον, στην παράγραφο 1, στοιχείο α′, ότι κάθε αρχή παρακολουθεί και επιβάλλει την εφαρμογή του κανονισμού αυτού, δεύτερον, στην παράγραφο 1, στοιχείο ε′, ότι, κατόπιν αιτήματος, παρέχει πληροφορίες στα υποκείμενα των δεδομένων όσον αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων τους δυνάμει του εν λόγω κανονισμού και, ενδεχομένως, συνεργάζεται, για τον σκοπό αυτό με τις εποπτικές αρχές σε άλλα κράτη μέλη, και, τρίτον, στην παράγραφο 2, ότι διευκολύνει την υποβολή των καταγγελιών που αναφέρονται στην παράγραφο 1, στοιχείο στ′, με μέτρα όπως το έντυπο υποβολής καταγγελίας, το οποίο μπορεί επίσης να συμπληρωθεί ηλεκτρονικά, χωρίς να αποκλείονται άλλοι τρόποι επικοινωνίας.

32 Επιπλέον, το άρθρο 57, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ θεσπίζει την αρχή κατά την οποία κάθε εποπτική αρχή ασκεί τα καθήκοντά της χωρίς επιβάρυνση για το υποκείμενο των δεδομένων και, κατά περίπτωση, για τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων.

33 Ως εκ τούτου, το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ως άνω κανονισμού, με την πρόβλεψη της δυνατότητας των εποπτικών αρχών, όταν αντιμετωπίζουν προδήλως αβάσιμα ή υπερβολικά αιτήματα, να επιβάλουν εύλογο τέλος για διοικητικά έξοδα ή να αρνηθούν να απαντήσουν στο αίτημα, εισάγει εξαίρεση από την αρχή της μη επιβάρυνσης που θεσπίζεται στο άρθρο 57, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού, εξαίρεση που πρέπει να ερμηνεύεται στενά.

34 Επομένως, όπως επισημαίνει, κατ’ ουσίαν, ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 28 έως 30 των προτάσεών του, στον βαθμό που η εξέταση από τις εποπτικές αρχές των αιτημάτων που τους υποβάλλονται αποτελεί τον κανόνα, οι αρχές αυτές θα πρέπει να μπορούν να κάνουν χρήση της ευχέρειας που προβλέπεται στο άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ μόνον σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

35 Πάντως, από τις διατάξεις αυτές δεν μπορεί να συναχθεί ότι το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, στο μέτρο που χρησιμοποιεί την έννοια του «αιτήματος», τυγχάνει εφαρμογής μόνον στα αιτήματα του άρθρου 57, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, του ως άνω κανονισμού. Πράγματι, το άρθρο 57, παράγραφος 3, του εν λόγω κανονισμού εφαρμόζεται σε όλα τα καθήκοντα των εποπτικών αρχών, περιλαμβανομένης της εξέτασης των καταγγελιών που προβλέπεται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, του ίδιου κανονισμού.

36 Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, στον βαθμό που προβλέπει εξαίρεση από την αρχή της χωρίς επιβάρυνση άσκησης των καθηκόντων των εποπτικών αρχών και δεν περιορίζει την εξαίρεση αυτή σε ορισμένα ειδικά καθήκοντα των εποπτικών αρχών, θα πρέπει να εφαρμόζεται και στην εξέταση των καταγγελιών που προβλέπεται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, του ως άνω κανονισμού, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθότι το έργο αυτό αποτελεί βασικό καθήκον των εν λόγω εποπτικών αρχών. Επιπλέον, η αρμόδια εποπτική αρχή οφείλει να εξετάζει τις καταγγελίες αυτές με τη δέουσα επιμέλεια [απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2023, SCHUFA Holding (Πτωχευτική απαλλαγή), C-26/22 και C-64/22, EU:C:2023:958, σκέψη 56 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

37 Απεναντίας, ερμηνεία κατά την οποία η έννοια του «αιτήματος» στο άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ καταλαμβάνει μόνον τα αιτήματα που εμπίπτουν στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο ε′, του κανονισμού αυτού και όχι τις καταγγελίες που προβλέπονται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, και στο άρθρο 77, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού θα καθιστούσε σε μεγάλο βαθμό την πρώτη εκ των ως άνω διατάξεων άνευ πρακτικής

αποτελεσματικότητας και θα αντέβαινε στην αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει ο ίδιος κανονισμός (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, C-132/21, EU:C:2023:2, σκέψη 47).

38 Κατά τρίτον, η ως άνω συστηματική ερμηνεία συνάδει με τους σκοπούς του ΓΚΠΔ. Συναφώς, επισημαίνεται ότι σκοπός του κανονισμού αυτού είναι, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 10 και 11, η διασφάλιση συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων εντός της Ένωσης, καθώς και η ενίσχυση και ο λεπτομερής καθορισμός των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων [απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2023, FT (Αντίγραφα του ιατρικού φακέλου), C-307/22, EU:C:2023:811, σκέψη 47].

39 Ειδικότερα, η διαδικασία υποβολής καταγγελίας δημιουργήθηκε ως μηχανισμός ικανός να προστατεύει με αποτελεσματικό τρόπο τα δικαιώματα και τα συμφέροντα των υποκειμένων των δεδομένων [απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2023, SCHUFA Holding (Πτωχευτική απαλλαγή), C-26/22 και C-64/22, EU:C:2023:958, σκέψη 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Υπό το πρίσμα αυτό, η υποχρέωση που υπέχουν οι εποπτικές αρχές προς διευκόλυνση της υποβολής καταγγελιών και η αρχή της χωρίς επιβάρυνση άσκησης των καθηκόντων τους, τις οποίες θεσπίζει το άρθρο 57, παράγραφοι 2 και 3, του ΓΚΠΔ, έχουν ως στόχο να παράσχουν τη δυνατότητα σε κάθε υποκείμενο των δεδομένων να ζητεί από την εποπτική αρχή τον σεβασμό των δικαιωμάτων που του παρέχει ο κανονισμός αυτός.

40 Σε αυτό το πλαίσιο, όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 41 των προτάσεών του, η επιδίωξη του σκοπού της συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων εντός της Ένωσης απαιτεί να διασφαλίζεται η εύρυθμη λειτουργία των εποπτικών αρχών, χωρίς να παρεμποδίζεται από την υποβολή προδήλως αβάσιμων ή υπερβολικών καταγγελιών, κατά την έννοια του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ. Επομένως, η συγκεκριμένη διάταξη παρέχει στις εποπτικές αρχές τη δυνατότητα για καλύτερη διαχείριση των καταγγελιών αυτών, μέσω της ελάφρυνσης του φόρτου που μπορεί να προκαλείται από αυτές. Υπό αυτό το πρίσμα, όταν η εποπτική αρχή καλείται να εξετάσει προδήλως αβάσιμες ή υπερβολικές καταγγελίες, η δυνατότητα επιβολής εύλογου τέλους ή άρνησης να δοθεί συνέχεια σε τέτοιες καταγγελίες μπορεί να διασφαλίσει υψηλό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

41 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι ο όρος «αίτημα» που χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή συμπεριλαμβάνει τις «καταγγελίες» που προβλέπονται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ', και στο άρθρο 77, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

42 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι το γεγονός και μόνον της υποβολής μεγάλου αριθμού αιτημάτων αρκεί για να χαρακτηρισθούν τα αιτήματα αυτά ως «υπερβολικά», κατά την εν λόγω διάταξη, ή αν ο χαρακτηρισμός αυτός προϋποθέτει επιπλέον πρόθεση κατάχρησης εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων που υπέβαλε τα αιτήματα.

43 Συναφώς, κατά πρώτον, δεδομένου ότι η έννοια των «υπερβολικών αιτημάτων» δεν ορίζεται στον ΓΚΠΔ, πρέπει, υπό το πρίσμα της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 24 της παρούσας αποφάσεως, να ληφθεί υπόψη το σύνηθες νόημα της έννοιας αυτής στην καθημερινή γλώσσα. Το επίθετο «υπερβολικός» προσδιορίζει κάτι που υπερβαίνει το σύνηθες ή εύλογο μέτρο ή που υπερβαίνει το επιθυμητό ή επιτρεπόμενο μέτρο.

44 Κατά δεύτερον, από το γράμμα του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι τα αιτήματα ενδέχεται να είναι «υπερβολικά» ιδίως όταν έχουν επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα. Εντούτοις, από τη γραμματική ερμηνεία της διατάξεως αυτής δεν μπορεί να συναχθεί αν ο επαναλαμβανόμενος αυτός χαρακτήρας και, κατά συνέπεια, ο αριθμός και μόνον των υποβληθέντων αιτημάτων αρκούν για να δικαιολογηθεί ένας τέτοιος χαρακτηρισμός. Επομένως, λαμβανομένης υπόψη της ως άνω νομολογίας, το περιεχόμενο της εν λόγω διατάξεως πρέπει να εξετασθεί με γνώμονα το πλαίσιο στο οποίο αυτή εντάσσεται και τους σκοπούς που επιδιώκει η ρύθμιση της οποίας αποτελεί μέρος.

45 Όσον αφορά το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η εν λόγω διάταξη, υπενθυμίζεται, πρώτον, ότι το άρθρο 12 του ΓΚΠΔ θεσπίζει τις γενικές υποχρεώσεις που υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας όσον αφορά τη διαφάνεια των πληροφοριών και των ανακοινώσεων και προσδιορίζει τις ρυθμίσεις για την άσκηση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων. Σύμφωνα με την πρώτη περίοδο της δεύτερης παραγράφου του ως άνω άρθρου, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων που προβλέπονται στα άρθρα 15 έως 22 του εν λόγω κανονισμού.

46 Δεύτερον, το άρθρο 15 του ΓΚΠΔ, το οποίο περιλαμβάνεται στο κεφάλαιο ΙΙΙ, τμήμα 2, σχετικά με την ενημέρωση και την πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, συμπληρώνει το πλαίσιο διαφάνειας που θεσπίζει ο εν λόγω κανονισμός με την παροχή στο υποκείμενο των δεδομένων δικαιώματος πρόσβασης στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και δικαιώματος ενημέρωσης σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων αυτών.

47 Το ως άνω άρθρο 15 του ΓΚΠΔ πρέπει να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 63, πρώτη περίοδος, του κανονισμού αυτού, κατά την οποία το υποκείμενο των δεδομένων θα πρέπει να έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία συλλέχθηκαν και το αφορούν και να μπορεί να ασκεί το εν λόγω δικαίωμα ευχερώς και σε εύλογα τακτά διαστήματα, προκειμένου να λαμβάνει γνώση της επεξεργασίας και να επαληθεύει τη νομιμότητά της. Υπό αυτό το πρίσμα, αν το υποκείμενο των δεδομένων έχει υποβάλει πλείονα αιτήματα πρόσβασης σε έναν ή περισσότερους υπευθύνους επεξεργασίας χωρίς αυτά να ικανοποιηθούν, ο αριθμός των καταγγελιών που υποβάλλονται στην εποπτική αρχή θα μπορούσε να συμπίπτει με τον αριθμό των απορριπτικών απαντήσεων εκ μέρους των υπευθύνων επεξεργασίας προς το υποκείμενο των δεδομένων. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο καθορισμός ενός απόλυτου αριθμητικού ορίου, πέραν του οποίου οι εν λόγω καταγγελίες θα μπορούσαν να χαρακτηρίζονται αυτομάτως ως υπερβολικές, ενδέχεται να θίγει τα δικαιώματα που κατοχυρώνει ο εν λόγω κανονισμός.

48 Συναφώς, όπως επισημάνθηκε στις σκέψεις 33, 34 και 36 της παρούσας αποφάσεως, η ευχέρεια που προβλέπεται στο άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, καθότι συνιστά εξαίρεση από την αρχή της χωρίς επιβάρυνση άσκησης των καθηκόντων των εποπτικών αρχών, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 57, παράγραφος 3, του κανονισμού αυτού, πρέπει να ασκείται κατ’ εξαίρεση [βλ., κατ’ αναλογίαν, αποφάσεις της 5ης Απριλίου 2022, Commissioner of An Garda Síochána κ.λπ., C-140/20, EU:C:2022:258, σκέψη 40, καθώς και της 8ης Νοεμβρίου 2022, Deutsche Umwelthilfe (Εγκριση τύπου μηχανοκίνητων οχημάτων), C-873/19, EU:C:2022:857, σκέψη 87 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Άσκηση της ευχέρειας αυτής χωρεί μόνον σε περίπτωση κατάχρησης δικαιώματος [βλ., κατ’ αναλογίαν, απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2023, FT (Αντίγραφα του ιατρικού φακέλου), C-307/22, EU:C:2023:811, σκέψη 31], χωρίς ο αριθμός των υποβληθεισών καταγγελιών να μπορεί να συνιστά, αφ’ εαυτού, επαρκές κριτήριο για τη διαπίστωση της ύπαρξης τέτοιας κατάχρησης.

49 Πράγματι, το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ απηχεί την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, κατά την οποία υφίσταται στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης γενική αρχή του δικαίου, σύμφωνα με την οποία οι πολίτες δεν μπορούν να επικαλούνται δολίως ή καταχρηστικώς τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης (απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, BMW Bank κ.λπ., C-38/21, C-47/21 και C-232/21, EU:C:2023:1014, σκέψη 281 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

50 Στο πλαίσιο αυτό, η οικεία εποπτική αρχή, όταν προτίθεται να κάνει χρήση της ευχέρειας που παρέχει το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, πρέπει να αποδεικνύει, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων της εκάστοτε συγκεκριμένης περίπτωσης, την ύπαρξη πρόθεσης κατάχρησης εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων, ο δε αριθμός των καταγγελιών που έχει υποβάλει το υποκείμενο των δεδομένων δεν συνιστά, αφ' εαυτού, επαρκές στοιχείο. Πάντως, ύπαρξη πρόθεσης κατάχρησης μπορεί να διαπιστωθεί όταν το υποκείμενο των δεδομένων υποβάλλει καταγγελίες χωρίς τούτο να απαιτείται αντικειμενικώς για την προστασία των δικαιωμάτων που του παρέχει ο κανονισμός.

51 Συναφώς, υπενθυμίζεται επίσης ότι τα κράτη μέλη οφείλουν, δυνάμει του άρθρου 52, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, να διασφαλίζουν ότι κάθε εποπτική αρχή διαθέτει τους απαραίτητους ανθρώπινους, τεχνικούς και οικονομικούς πόρους και τις αναγκαίες εγκαταστάσεις και υποδομές για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων και άσκηση των εξουσιών της. Ως εκ τούτου, οι πόροι αυτοί πρέπει να προσαρμόζονται στον τρόπο με τον οποίο τα υποκείμενα των δεδομένων κάνουν χρήση του δικαιώματός τους προς υποβολή καταγγελίας στις εποπτικές αρχές.

52 Επομένως, εναπόκειται στα κράτη μέλη να παρέχουν στις εποπτικές αρχές τα κατάλληλα μέσα για την εξέταση όλων των καταγγελιών των οποίων επιλαμβάνονται και, εν ανάγκη, να ενισχύουν τα μέσα αυτά προκειμένου να τα προσαρμόζουν στον τρόπο με τον οποίο τα υποκείμενα των δεδομένων κάνουν χρήση του δικαιώματός τους προς υποβολή καταγγελίας δυνάμει του άρθρου 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ. Ως εκ τούτου, η εποπτική αρχή δεν μπορεί να αντλήσει επιχείρημα για την άρνησή της να δώσει συνέχεια σε καταγγελία κατ' εφαρμογήν του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ως άνω κανονισμού από το γεγονός ότι το πρόσωπο που υποβάλλει αριθμό καταγγελιών ο οποίος υπερβαίνει αισθητά τον μέσο αριθμό καταγγελιών που υποβάλλει κάθε υποκείμενο των δεδομένων απασχολεί σημαντικούς πόρους της αρχής αυτής, εις βάρος της εξέτασης των καταγγελιών που υποβάλλουν άλλα υποκείμενα των δεδομένων.

53 Επιπλέον, όπως επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 76 των προτάσεών του, οι καταγγελίες που υποβάλλονται δυνάμει του άρθρου 77, παράγραφος 1, του ΓΚΠΔ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη γνώση που μπορούν να έχουν οι εποπτικές αρχές όσον αφορά τις προσβολές των δικαιωμάτων που προστατεύονται από τον κανονισμό αυτό. Ως εκ τούτου, οι καταγγελίες συμβάλλουν ουσιωδώς στη διασφάλιση συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των προσώπων εντός της Ένωσης, καθώς και στην ενίσχυση και αποσαφήνιση των δικαιωμάτων των προσώπων αυτών σύμφωνα με τις αιτιολογικές σκέψεις 10 και 11 του εν λόγω κανονισμού.

54 Κατά συνέπεια, το να επιτραπεί στις εποπτικές αρχές να διαπιστώνουν τον υπερβολικό χαρακτήρα των καταγγελιών αποκλειστικώς και μόνον λόγω του μεγάλου αριθμού τους θα μπορούσε να διακυβεύσει την επίτευξη του σκοπού αυτού. Πράγματι, ο μεγάλος αριθμός καταγγελιών μπορεί να είναι άμεση συνέπεια πολυάριθμων περιπτώσεων στις οποίες ένας ή περισσότεροι υπεύθυνοι επεξεργασίας άφησαν αναπάντητα ή απέρριψαν αιτήματα πρόσβασης υποβληθέντα από το υποκείμενο των δεδομένων για την προστασία των δικαιωμάτων του.

55 Συναφώς, η μεμονωμένη εκτίμηση του αριθμού των καταγγελιών θα μπορούσε να οδηγήσει σε αυθαίρετη προσβολή των δικαιωμάτων που παρέχει ο ΓΚΠΔ στο υποκείμενο των δεδομένων, όπερ συνεπάγεται ότι η διαπίστωση της ύπαρξης υπερβολικών αιτημάτων, κατά την έννοια του άρθρου 57, παράγραφος 4, του κανονισμού, πρέπει να εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι αποδεικνύεται πρόθεση κατάχρησης εκ μέρους του προσώπου που υποβάλλει τέτοιες καταγγελίες.

56 Επομένως, βάσει των ιδιαίτερων περιστάσεων κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης, εναπόκειται στην εποπτική αρχή που επιλαμβάνεται μεγάλου αριθμού καταγγελιών να αποδείξει ότι ο αριθμός αυτός δεν οφείλεται στη βούληση του υποκειμένου των δεδομένων να εξασφαλίσει την προστασία των δικαιωμάτων που του παρέχει ο ΓΚΠΔ, αλλά σε άλλον σκοπό μη σχετιζόμενο με την εν λόγω προστασία. Τούτο ισχύει, ειδικότερα, όταν από τις περιστάσεις αυτές προκύπτει ότι ο μεγάλος αριθμός καταγγελιών αποσκοπεί στην παρεμπόδιση της εύρυθμης λειτουργίας της εποπτικής αρχής διά της καταχρηστικής απασχόλησης των πόρων της.

57 Συναφώς, ο πολλαπλασιασμός των καταγγελιών ενός προσώπου μπορεί να συνιστά ένδειξη υπερβολικών αιτημάτων εφόσον προκύπτει ότι οι καταγγελίες αυτές δεν δικαιολογούνται αντικειμενικώς από λόγους απτόμενους της προστασίας των δικαιωμάτων που παρέχει ο ΓΚΠΔ στο εν λόγω πρόσωπο. Τούτο μπορεί να συμβαίνει, για παράδειγμα, όταν ένα πρόσωπο υποβάλλει ενώπιον της εποπτικής αρχής τόσο υψηλό αριθμό καταγγελιών, οι οποίες αφορούν πλείονες υπευθύνους επεξεργασίας που δεν έχουν κατ' ανάγκην σχέση με τον καταγγέλλοντα, ώστε η υπέρμετρη αυτή χρήση του δικαιώματός του προς υποβολή καταγγελιών να αποδεικνύει, σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία, όπως το περιεχόμενο των καταγγελιών, την πρόθεσή του να προκαλέσει παράλυση της λειτουργίας της εποπτικής αρχής κατακλύζοντάς την με αιτήματα.

58 Εν προκειμένω, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν η DSB απέδειξε την ύπαρξη πρόθεσης κατάχρησης εκ μέρους του υποκειμένου των δεδομένων, χωρίς ο αριθμός των καταγγελιών του να είναι ικανός, αφ' εαυτού, να δικαιολογήσει την άσκηση της ευχέρειας που προβλέπει το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ.

59 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι αιτήματα δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται ως «υπερβολικά», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, αποκλειστικώς και μόνον λόγω του αριθμού τους εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, δεδομένου ότι η άσκηση της ευχέρειας που προβλέπει η εν λόγω διάταξη προϋποθέτει ότι η εποπτική αρχή αποδεικνύει την ύπαρξη πρόθεσης κατάχρησης εκ μέρους του προσώπου που υπέβαλε τα αιτήματα αυτά.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

60 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι η εποπτική αρχή, όταν καλείται να εξετάσει υπερβολικά αιτήματα, μπορεί να επιλέξει ελεύθερα μεταξύ της επιβολής εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα και της άρνησης να δώσει συνέχεια στα αιτήματα αυτά.

61 Όσον αφορά, κατά πρώτον, το γράμμα του άρθρου 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, διαπιστώνεται ότι οι δύο δυνατότητες τις οποίες προβλέπει η διάταξη αυτή σε περίπτωση υπερβολικών αιτημάτων, ήτοι η επιβολή εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα ή η άρνηση να δοθεί συνέχεια στα εν λόγω αιτήματα, παρατίθενται διαδοχικώς και διαχωρίζονται από τον διαζευκτικό σύνδεσμο «ή», χωρίς να είναι δυνατόν να συναχθεί από τη διατύπωση που χρησιμοποιείται ότι υφίστανται

σχέση προτεραιότητας μεταξύ των δυνατοτήτων αυτών [βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2023, Österreichische Post (Πληροφορίες σχετικά με τους αποδέκτες των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), C-154/21, EU:C:2023:3, σκέψη 31].

62 Επομένως, το γράμμα της διατάξεως αυτής φαίνεται να συνηγορεί υπέρ της ερμηνείας κατά την οποία η εποπτική αρχή, αφ' ης στιγμής διαπιστώσει τον υπερβολικό χαρακτήρα των αιτημάτων που της έχουν υποβληθεί, είναι ελεύθερη να επιλέξει οποιαδήποτε εκ των εν λόγω δυνατοτήτων.

63 Όσον αφορά, κατά δεύτερον, το πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ, υπενθυμίζεται ότι η αιτιολογική σκέψη 59 του κανονισμού αυτού αναφέρει ότι «[θ]α πρέπει να προβλέπονται τρόποι για να διευκολύνεται το υποκείμενο των δεδομένων να ασκεί τα δικαιώματά του κατά τον παρόντα κανονισμό, μεταξύ άλλων μηχανισμοί με τους οποίους να ζητείται και, κατά περίπτωση, να αποκτάται δωρεάν, ιδίως, πρόσβαση σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και διόρθωση ή διαγραφή αυτών και να ασκείται το δικαίωμα προβολής αντιρρήσεων». Συνακόλουθα, η επιλογή μίας εκ των δύο δυνατοτήτων μπορεί να γίνει εφόσον, σε κάθε περίπτωση, διασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος προς υποβολή καταγγελιών.

64 Κατά τρίτον, η ερμηνεία που παρατίθεται στη σκέψη 62 της παρούσας αποφάσεως συνάδει προς τους σκοπούς τους οποίους επιδιώκει ο ΓΚΠΔ.

65 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι σκοπός του κανονισμού αυτού είναι, όπως αναφέρεται στις αιτιολογικές σκέψεις 10 και 11, η διασφάλιση συνεκτικής και υψηλού επιπέδου προστασίας των φυσικών προσώπων εντός της Ένωσης, καθώς και η ενίσχυση και ο λεπτομερής καθορισμός των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων [απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2023, FT (Αντίγραφα του ιατρικού φακέλου), C-307/22, EU:C:2023:811, σκέψη 47].

66 Επιπλέον, από την αιτιολογική σκέψη 129 του εν λόγω κανονισμού προκύπτει ότι η εποπτική αρχή οφείλει να εξετάζει αμερόληπτα και δίκαια κατά πόσον ένα τέτοιο αίτημα είναι προδήλως αβάσιμο ή υπερβολικό και να μεριμνά για την καταλληλότητα, την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της επιλογής της, λαμβάνοντας υπόψη τις κρίσιμες περιστάσεις, χωρίς να προκαλεί περιττά έξοδα και υπέρμετρες επιβαρύνσεις για το υποκείμενο των δεδομένων.

67 Κατά συνέπεια, λαμβανομένης υπόψη της σημασίας που αποδίδεται στο δικαίωμα προς υποβολή καταγγελιών υπό το πρίσμα του σκοπού που συνίσταται στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της κεντρικής θέσης που κατέχει η εξέταση των καταγγελιών μεταξύ των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στις εποπτικές αρχές, καθώς και της υποχρέωσης που υπέχουν οι αρχές αυτές να εξετάζουν τις εν λόγω καταγγελίες με τη δέουσα επιμέλεια, εναπόκειται στις εποπτικές αρχές να λαμβάνουν υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις και να επαληθεύουν την καταλληλότητα, την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της προκριθείσας επιλογής.

68 Στο πλαίσιο αυτό, η εποπτική αρχή θα μπορούσε να κρίνει ενδεδειγμένη, σε συνάρτηση με τις κρίσιμες περιστάσεις και προκειμένου να θέσει τέρμα σε καταχρηστική πρακτική ικανή να βλάψει την εύρυθμη λειτουργία της, την επιβολή εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα λόγω του υπερβάλλοντος φόρτου εργασίας που προκαλείται από υπερβολικές καταγγελίες. Πράγματι, η αποτρεπτική λειτουργία της επιλογής αυτής θα μπορούσε να κατευθύνει την εποπτική αρχή στο να προκρίνει την εν λόγω επιλογή έναντι της εκ προοιμίου άρνησης να δώσει συνέχεια στις ως άνω καταγγελίες.

69 Επομένως, υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 129 του ΓΚΠΔ, οι εποπτικές αρχές θα μπορούσαν να εξετάσουν το ενδεχόμενο να επιβάλουν, σε πρώτο στάδιο, την καταβολή εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα προτού αρνηθούν, σε επόμενο στάδιο, να δώσουν συνέχεια στις καταγγελίες, στον βαθμό που το πρώτο από τα ως άνω μέτρα θίγει σε μικρότερη έκταση, σε σχέση με το δεύτερο ως άνω μέτρο, τα δικαιώματα τα οποία παρέχει ο εν λόγω κανονισμός στα υποκείμενα των δεδομένων. Πάντως, το άρθρο 57, παράγραφος 4, του εν λόγω κανονισμού δεν επιβάλλει στην εποπτική αρχή την υποχρέωση να εφαρμόζει πρώτα, σε κάθε περίπτωση, την επιλογή της καταβολής εύλογου τέλους.

70 Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 57, παράγραφος 4, του ΓΚΠΔ έχει την έννοια ότι η εποπτική αρχή, όταν καλείται να εξετάσει υπερβολικά αιτήματα, μπορεί να επιλέξει, με αιτιολογημένη απόφαση, μεταξύ της επιβολής εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα ή της άρνησης να δώσει συνέχεια στα αιτήματα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις και επαληθεύοντας την καταλληλότητα, την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της προκριθείσας επιλογής.

Επί των δικαστικών εξόδων

71 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαίνεται:

1) **Το άρθρο 57, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων),**

   έχει την έννοια ότι:

   ο όρος «αίτημα» που χρησιμοποιείται στη διάταξη αυτή συμπεριλαμβάνει τις «καταγγελίες» που προβλέπονται στο άρθρο 57, παράγραφος 1, στοιχείο στ′, και στο άρθρο 77, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

2) **Το άρθρο 57, παράγραφος 4, του κανονισμού 2016/679**

   έχει την έννοια ότι:

   αιτήματα δεν μπορούν να χαρακτηρίζονται ως «υπερβολικά», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, αποκλειστικώς και μόνον λόγω του αριθμού τους εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, δεδομένου ότι η άσκηση της ευχέρειας που προβλέπει η εν λόγω διάταξη προϋποθέτει ότι η εποπτική αρχή αποδεικνύει την ύπαρξη πρόθεσης κατάχρησης εκ μέρους του προσώπου που υπέβαλε τα αιτήματα αυτά.

3) **Το άρθρο 57, παράγραφος 4, του κανονισμού 2016/679**

έχει την έννοια ότι:

η εποπτική αρχή, όταν καλείται να εξετάσει υπερβολικά αιτήματα, μπορεί να επιλέξει, με αιτιολογημένη απόφαση, μεταξύ της επιβολής εύλογου τέλους για διοικητικά έξοδα ή της άρνησης να δώσει συνέχεια στα αιτήματα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις κρίσιμες περιστάσεις και επαληθεύοντας την καταλληλότητα, την αναγκαιότητα και την αναλογικότητα της προκριθείσας επιλογής.

(υπογραφές)